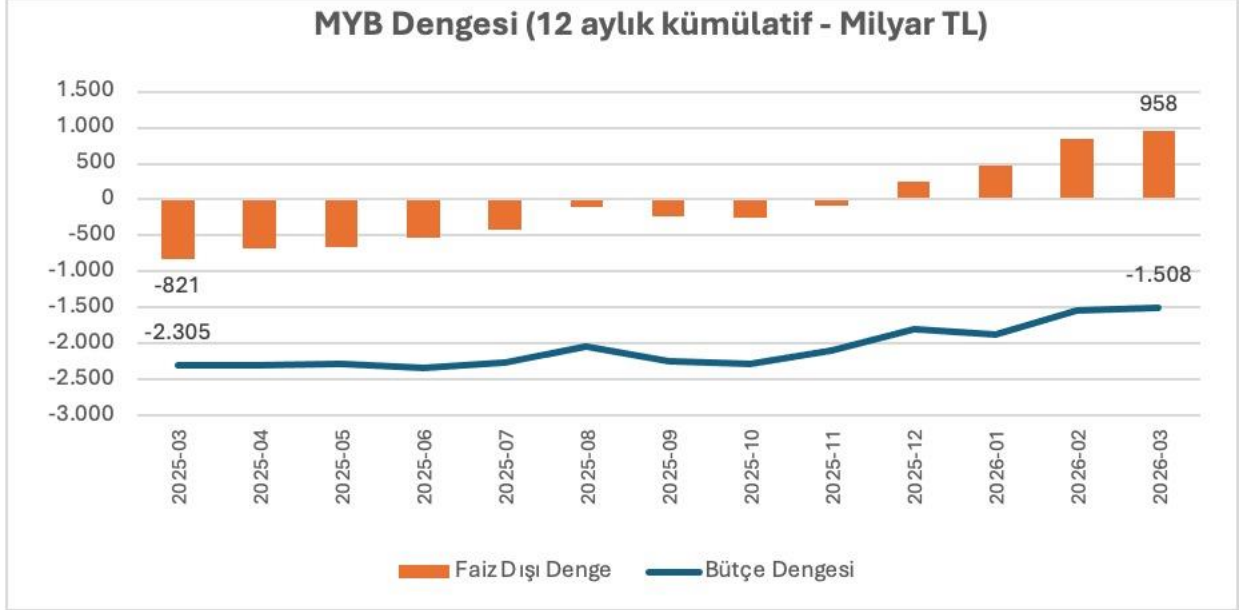

Kamu Maliyesi Değerlendirme Notu¹

Sayı: 1 | 30 Nisan 2026

Görünüm

Kaynak: HMB verileri üzerinden TEPAV Hesaplamaları

Merkezi Yönetim Bütçesi

1. 2025 yılının ilk üç ayında 711 milyar TL olan merkezi yönetim bütçe açığı 2026 yılında 420 milyar TL'ye gerilemiştir. Aynı dönemde 170 milyar TL açık veren faiz dışı denge 208 milyar TL fazlaya dönmüştür. Bununla birlikte, kurumlar vergisi taksitinin öne çekilmesinden kaynaklı bir düzeltme yapıldığında bütçe dengesi yaklaşık 370 milyar TL artmaktadır.

2. 2026 mart ayı itibarıyla 12 aylık toplam bütçe açığı 1,5 trilyon TL, faiz dışı fazla ise 958 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Bu veriler Orta Vadeli Programda GSYH'ye oranla yüzde 3,5 olarak hedeflenen bütçe açığına karşılık 12 aylık gerçekleşmenin yüzde 2 düzeyinde olduğuna, denk olarak öngörülen faiz dışı dengenin ise yüzde 1,2 fazla verdiğiine işaret etmektedir.

3. Mart sonu toplam harcamaların %69,3'ünü oluşturan personel (sosyal güvenlik prim ödemeleri dahil) ile cari transferler, geçen yılın ilk üç ayına göre sırasıyla yüzde 41,8 ve yüzde 35,5 artarak enflasyonun üzerinde gerçekleşmiştir. Buna karşılık, deprem kaynaklı yeniden inşaat ödeneklerindeki azalmanın ve harcama programının da etkisiyle, sermaye giderleri (yatırımlar) geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 32,6 oranında azalma göstermiş ve 173 milyar TL'den 116 milyar TL'ye düşmüştür.

¹ TEPAV Kamu Maliyesi Değerlendirme Çalışma Grubu tarafından hazırlanmıştır.

4. Yüksek enflasyon ve borç portföyünün risk yapısına bağlı olarak, 876 trilyon TL'ye ulaşan faiz ödemeleri bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 88 oranında artmıştır.

5. Vergi gelirleri, ağırlıklı olarak kayıt dışılıkla mücadelede uygulanan politikalara ve geçici kurumlar vergisine ilişkin düzenlemeye bağlı olarak geçen yılın ilk üç ayına kıyasla yüzde 66,1 oranında artış göstermiştir. Aynı dönemde ABD-İran savaşı nedeniyle artan petrol fiyatlarını sübvansız etmeye yönelik olarak uygulanan eşel-mobil sisteminin etkisiyle ÖTV tahsilatındaki artış yüzde 26 ile sınırlı kalmıştır.

6. Güçlü manşet verilerine rağmen, bütçe performansındaki iyileşmenin harcama kısıtlamaları ve geçici gelir etkilerine dayanması enflasyon ve risk göstergeleri üzerindeki olumlu etkiyi sınırlandırmıştır.

Hazine Borç Durumu

7. Yılın ilk üç ayında Hazine 74,4 milyar TL net dış borçlanma yapmıştır. İran savaşının baş gösterdiği 2026 mart ayında kayda değer bir dış borç itfası olmayan Hazine 191 milyar TL iç borç ödemesi varken 331 milyar TL borçlanmaya gitmiştir. Bununla beraber 145 milyar TL de kasa kullanımı gerçekleştirilmiştir.

8. 2025 yılından devredilen 957 milyar TL kasa bakiyesi, yılın ilk üç ayında faiz dışı fazla oluşmasına ve net dış borçlanma yapılmış olmasına rağmen yüksek borç ödemelerine bağlı olarak 906 milyar TL'ye gerilemiştir.

9. Merkezi yönetim borç stoku Mart 2026 itibarıyla 14,4 trilyon TL'ye yükselmiştir. Geçen yılın aynı döneminde göre ortaya çıkan yüzde 40,6'lık bu artış enflasyonun oldukça üzerindedir. Borç stoku GSYH'ye oran olarak uluslararası seviyelerin altında kalmaya devam etse de portföyün yalnızca yüzde 33'ünün TL ve sabit faizli olması döviz kuru, altın, faiz ve enflasyon şoklarına karşı kırılganlığı artırırken mali alanı da kısıtlamaktadır.

10. Merkezi yönetim borç stokunun GSYH'ye oranı nispeten düşük olsa da, Türkiye Varlık Fonu (TVF)'nin Hazine garantili ve garantisiz borçları; kamu tarafından risklerin üstlenildiği gelir garantili KÖİ projeleri ve borç üstlenim taahhütleri; SGK açıkları; başta BOTAŞ ve TCDD olmak üzere KİT'lerden kaynaklanan finansal riskler; Hazine destekli KGF, tarımsal yatırım ve işletme kredileri, kamu bankalarının Hazine destekli kredi paketleri ve TESKOMB kefaleti nedeniyle oluşan koşullu yükümlülükler; afet fonu gibi borçlanma yetkisi verilen kuruluşların olası yükümlülükleri şeffaf bir şekilde raporlanmamaktadır. Bu nedenle mali risklerin gerçek boyutunu ve borç stoku üzerindeki olası etkilerini tam olarak değerlendirmek mümkün bulunmamaktadır.

Ne Yapmalı?

11. Bu dönemde maliye politikasının amacı harcamayı kısmak değil, kaynakları enflasyon yaratmayan üretken alanlara ve eşitsizliği azaltacak sosyal programlara kanalize etmektir. Bu çerçevede:

- Yatırım harcamalarının ötelenmesinden önce kamunun verimsiz tüketim harcamaları sınırlandırılmalıdır. Bununla birlikte, önceliği olmayan yatırım projelerine yönelik bir yatırım program rasyonalizasyonu hızla yapılmalıdır.

- Bütçe kaynakları verimlilik ve istihdam artışı sağlayacak, Türkiye'nin ithalat bağımlılığını azaltacak yatırımlara yönlendirilmelidir.
- Öncelikli olarak tarım ve sanayisi politikalarının gözden geçirilmeli, teşvik ve sübvansiyonlar kalkınma hedeflerine uygun olarak belirlenmelidir.
- Dolaylı vergilerin (KDV, ÖTV) ağırlığının azaltılmasını, vergi istisna ve muafiyetlerinin sadeleştirilmesini, vergi tabanının genişletilmesini ve toplumsal refahın önceliklendirilmesi gözetecek kapsamlı bir vergi reformu ekonomik ve sosyal kesimlerle tartışmaya açılmalıdır.
- Vergi denetimleri, yapay zekâ destekli izleme araçlarıyla daha etkin hale getirilmeli ve kayıt dışı ekonomiyle mücadele güçlendirilerek hem vergi tabanı genişletilmeli hem de rekabet ortamı iyileştirilmelidir.

12. Yönetilen ve yönlendirilen fiyatlara ilişkin kararlar kurala bağlı, öngörülebilir ve enflasyonla mücadeleyi destekleyici yönde olmalıdır. Enflasyonda atalet yaratan fiyatlama davranışlarının giderilmesi için rekabet ortamının iyileştirilmesi ve özel sektörle uzlaşma çabalarına girişilmesi gerekmektedir.

13. Mali şeffaflık güçlendirilmelidir. KÖİ'lere sağlanan garantilerle ilgili detaylı envanter ve stres testleri yayımlanmalı, yeni KÖİ projeleri için mali risk analizi zorunlu hale getirilmeli ve ihale süreçleri şeffaflaştırılmalıdır. Bütçe dışı koşullu yükümlülükler bütçe üzerine gelebilecek olası yükleri de içerecek şekilde raporlanmalıdır.

14. Bütçe kapsamı genişletilerek bütçe dışı harcama yaratan ve gelir elde eden döner sermayeli işletmeler, sosyal yardımlar, özel hesaplar ve benzeri uygulamalar bütçe içine alınmalıdır. Koşullu yükümlülük oluşturan ve borç idaresinin tek elden yönetimi ilkesine aykırılık teşkil eden TVF ve Afet Yeniden İmar Fonu (AYİF) gibi kurumların borçlanma yetkisi kaldırılmalıdır.

15. Mali politika için kamuoyunun kolaylıkla izleyebileceği ve hesap sorulabilirliği sağlayan mali kural bazlı bir izleme değerlendirme yapısı geliştirilmelidir. Orta vadeli bir borç/GSYH hedefi, program tanımlı denge veya yapısal açık hedefi gibi bir mali kural çerçevesi, para politikasındaki enflasyon hedefine paralel bir işlev görerek mali beklentilerin çıpılanmasını sağlayacaktır.